

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 5 września 2012 r.*

Współpraca policyjna i sądowa w sprawach karnych — Decyzja ramowa 2002/584/WSiSW — Europejski nakaz aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi — Artykuł 4 pkt 6 — Podstawa fakultatywnej odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania — Wdrożenie do prawa krajowego — Osoba aresztowana będąca obywatelem państwa członkowskiego wydania nakazu — Europejski nakaz aresztowania wydany w celu wykonania kary pozbawienia wolności — Przepisy państwa członkowskiego zastrzegające możliwość niewykonania europejskiego nakazu aresztowania w przypadku osób poszukiwanych mających obywatelstwo rzeczzonego państwa

W sprawie C-42/11

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez cour d'appel d'Amiens (Francja) postanowieniem z dnia 18 stycznia 2011 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 31 stycznia 2011 r., w postępowaniu dotyczącym wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego przeciwko:

Joao Pedrowi Lopesowi Da Silvie Jorgemu,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.C. Bonichot i U. Løhmus, prezesi izb, A. Rosas, E. Levits, A. Ó Caoimh (sprawozdawca), L. Bay Larsen, T. von Danwitz, A. Arabadjiev i C.G. Fernlund, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Mengozzi,

sekretarz: R. Šereš, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 31 stycznia 2012 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu J.P. Lopesa Da Silvy Jorgego przez D. Fayein-Bourgois, adwokata,
- w imieniu rządu francuskiego przez G. de Bergues'a i J.S. Pilczera oraz B. Beaupère-Manokhę, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu czeskiego przez M. Smolka oraz J. Vláčila, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzega oraz J. Kemper, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: francuski.

- w imieniu rządu niderlandzkiego przez C. Wissels oraz M. Bulterman, działające w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu austriackiego przez C. Pesendorfer, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu polskiego przez M. Szpunara i M. Arciszewskiego oraz B. Czech, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez W. Bogensbergera oraz R. Troostersa, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na rozprawie w dniu 20 marca 2012 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 4 pkt 6 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (Dz.U. L 190, s. 1), a także art. 18 TFUE.
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach wykonania we Francji europejskiego nakazu aresztowania wydanego w dniu 14 września 2006 r. przez sąd karny w Lizbonie (Portugalia) przeciwko J.P. Lopesowi Da Silvie Jorgemu, obywatelowi portugalskiemu zamieszkałemu we Francji, w celu wykonania kary pięciu lat pozbawienia wolności za handel środkami odurzającymi.

Ramy prawne

Prawo międzynarodowe

- 3 Artykuł 2 ust. 2 Konwencji o przekazywaniu osób skazanych podpisanej w dniu 21 marca 1983 r. w Strasburgu stanowi, że:

„Osoba skazana na terytorium jednej ze stron może być, zgodnie z postanowieniami niniejszej konwencji, przekazana na terytorium innej strony w celu odbycia w tym państwie orzeczonej kary. W tym celu może ona wyrazić wobec państwa skazania lub państwa wykonania swoje życzenie przekazania”.

- 4 Artykuł 3 tej konwencji stanowi:

„1. Przekazanie w trybie niniejszej konwencji może nastąpić jedynie, gdy:

- a) skazany jest obywatelem państwa wykonania,

[...]

4. Każde państwo, przez złożenie oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy, może określić, w zakresie go dotyczącym, znaczenie pojęcia »obywatel« w rozumieniu niniejszej konwencji”.

Prawo Unii

Decyzja ramowa 2002/584

5 Motywy 1 i 5–8 decyzji ramowej 2002/584 mają następujące brzmienie:

„(1) Zgodnie z konkluzjami Rady Europejskiej w Tampere z dnia 15 i 16 października 1999 r., w szczególności z ich pkt 35, należy znieść formalną procedurę ekstradycyjną między państwami członkowskimi w odniesieniu do prawomocnie skazanych osób uciekających przed sprawiedliwością oraz należy przyspieszyć procedury ekstradycyjne w odniesieniu do osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa.

[...]

(5) Cel Unii, jakim jest ustanowienie przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, prowadzi do zniesienia ekstradycji między państwami członkowskimi i zastąpienia jej systemem przekazywania osób między organami sądowymi. [...] Dominująca do dziś między państwami członkowskimi tradycyjna współpraca w zakresie wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości powinna zostać zastąpiona przez system swobodnego przepływu orzecznictwa sądowego w sprawach karnych, obejmujący zarówno decyzje prawomocne, jak i nieprawomocne.

(6) Europejski nakaz aresztowania, przewidziany w niniejszej decyzji ramowej, stanowi pierwszy konkretny środek w dziedzinie prawa karnego wprowadzający zasadę wzajemnego uznawania, którą Rada Europejska określa jako »kamień węgielny« współpracy sądowej.

(7) Jako że cel, jakim jest zastąpienie systemu wielostronnej ekstradycji zbudowany na fundamencie Europejskiej konwencji o ekstradycji z dnia 13 grudnia 1957 r., nie może zostać w sposób wystarczający osiągnięty przez działające jednostronnie państwa członkowskie, natomiast z uwagi na rozmiary lub skutki możliwe jest lepsze jego osiągnięcie na poziomie Unii, Rada może przyjąć odpowiednie środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 2 [UE] i art. 5 [WE] [...].

(8) Decyzje w sprawie wykonywania europejskiego nakazu aresztowania należy poddawać należytych kontrolom, co oznacza, że organ sądowy państwa członkowskiego, na terytorium którego osoba, której wniosek dotyczy, została aresztowana, zobowiązany jest do podjęcia decyzji w sprawie przekazania tej osoby”.

6 Artykuł 1 decyzji ramowej 2002/584 definiuje europejski nakaz aresztowania oraz obowiązek jego wykonania w następujący sposób:

„1. Europejski nakaz aresztowania stanowi [orzeczenie] wydan[e] przez państwo członkowskie w celu aresztowania i przekazania przez inne państwo członkowskie osoby, której dotyczy wniosek, w celu przeprowadzenia postępowania karnego lub wykonania kary pozbawienia wolności bądź środka zabezpieczającego [polegającego na pozbawieniu wolności].

2. Państwa członkowskie wykonują każdy europejski nakaz aresztowania w oparciu o zasadę wzajemnego uznawania i zgodnie z przepisami niniejszej decyzji ramowej.

[...]”.

7 Artykuł 3 tej decyzji ramowej wymienia trzy podstawy „obligatoryjnej odmowy niewykonania europejskiego nakazu aresztowania”.

- 8 Artykuł 4 decyzji ramowej 2002/584, który dotyczy fakultatywnych podstaw odmowy niewykonania europejskiego nakazu aresztowania, wymienia te motywy w siedmiu punktach. Jego pkt 6 stanowi:

„Wykonujący nakaz organ sądowy może odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania:

[...]

- 6) jeśli europejski nakaz aresztowania został wydany w celu wykonania kary pozbawienia wolności lub środka zabezpieczającego, a osoba, której dotyczy wniosek, jest obywatelem wykonującego nakaz państwa członkowskiego lub w tym państwie stale przebywa, a państwo to zobowiązuje się wykonać karę pozbawienia wolności lub środek zabezpieczający zgodnie z jego prawem krajowym”.

Decyzja ramowa 2008/909/WSiSW

- 9 Motywy 2 i 4 decyzji ramowej Rady 2008/909/WSiSW z dnia 27 listopada 2008 r. o stosowaniu zasady wzajemnego uznawania do wyroków skazujących na karę pozbawienia wolności lub innych środków polegających na pozbawieniu wolności – w celu wykonania tych wyroków w Unii Europejskiej (Dz.U. L 327, s. 27), mają następującą treść:

„(2) W dniu 29 listopada 2000 r. Rada przyjęła, zgodnie z konkluzjami z posiedzenia w Tampere, program środków mających na celu wprowadzenie w życie zasady wzajemnego uznawania orzeczeń w sprawach karnych [Dz.U. 2001, C 12, s. 10], w którym to programie wezwała do dokonania oceny potrzeby wprowadzenia nowoczesnych mechanizmów wzajemnego uznawania prawomocnie orzeczonych kar polegających na pozbawieniu wolności (środek 14) oraz w zakresie rozszerzenia stosowania zasady przekazywania osób skazanych w celu objęcia nią osób posiadających miejsce pobytu w państwie członkowskim (środek 16).

[...]

- (4) Wszystkie państwa członkowskie ratyfikowały Konwencję Rady Europy o przekazywaniu osób skazanych z dnia 21 marca 1983 r. Na mocy tej konwencji osoby skazane mogą być przekazane w celu odbycia pozostałej części kary wyłącznie do państw, których są obywatelami, oraz tylko wówczas, gdy wyrażą na to zgodę zarówno osoby skazane, jak i dane państwo. Protokół dodatkowy do tej konwencji z dnia 18 grudnia 1997 r., który pod pewnymi warunkami pozwala na przekazanie danej osoby bez jej zgody, nie został ratyfikowany przez wszystkie państwa członkowskie. Żaden z dokumentów nie nakłada zasadniczego obowiązku przejęcia osób skazanych w celu wykonania kary lub zastosowania innego środka”.

- 10 Artykuł 3 owej decyzji ramowej, zatytułowany „Cel i zakres zastosowania”, w ust. 1 stanowi:

„Celem niniejszej decyzji ramowej jest określenie zasad, zgodnie z którymi państwo członkowskie, aby ułatwić resocjalizację osoby skazanej, uznaje wyrok i wykonuje karę”.

- 11 Artykuł 17 rzeczonyj decyzji ramowej, zatytułowany „Prawo regulujące wykonanie”, stanowi w ust. 1:

„Wykonanie kary podlega prawu państwa wykonującego. Jedynie organy państwa wykonującego, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, są właściwe w sprawach dotyczących procedury wykonania i określenia wszystkich odnoszących się do niej środków, w tym podstaw przedterminowego lub warunkowego zwolnienia”.

- 12 Artykuł 25 tej decyzji ramowej, zatytułowany „Wykonywanie kar w następstwie europejskiego nakazu aresztowania”, ma następującą treść:

„Bez uszczerbku dla decyzji ramowej [2002/584] przepisy niniejszej decyzji ramowej mają odpowiednio zastosowanie w zakresie, w jakim są zgodne z przepisami tej decyzji ramowej, do wykonywania kar, w przypadku gdy państwo członkowskie rozpocznie wykonywanie kary w sprawach objętych art. 4 ust. 6 tej decyzji ramowej lub gdy działając na mocy art. 5 ust. 3 tej decyzji ramowej, postawiło ono warunek, że dana osoba musi wrócić, aby odbyć karę w danym państwie członkowskim, dzięki czemu nie uniknie ona kary”.

- 13 Artykuł 26 decyzji ramowej 2008/909, który zgodnie ze swoim tytułem dotyczy stosunku do innych umów i uzgodnień, stanowi w ust. 1:

„Bez uszczerbku dla ich stosowania pomiędzy państwami członkowskimi a państwami trzecimi oraz dla ich przejściowego stosowania na mocy art. 28 niniejsza decyzja ramowa zastępuje od dnia 5 grudnia 2011 r. odpowiednie przepisy następujących konwencji mających zastosowanie w stosunkach między państwami członkowskim:

— Europejska konwencja o przekazywaniu osób skazanych z dnia 21 marca 1983 r. i jej protokół dodatkowy z dnia 18 grudnia 1997 r.,

[...]”.

- 14 Artykuł 28 ust. 1 rzeczonyj decyzji ramowej stanowi:

„Wnioski otrzymane przed dniem 5 grudnia 2011 r. podlegają istniejącym instrumentom prawnym dotyczącym przekazywania osób skazanych. Wnioski otrzymane po tej dacie podlegają przepisom przyjętym przez państwa członkowskie zgodnie z niniejszą decyzją ramową”.

- 15 Artykuł 29 ust. 1 tej decyzji ramowej stanowi:

„Państwa członkowskie podejmą niezbędne środki mające na celu wykonanie niniejszej decyzji ramowej w terminie do dnia 5 grudnia 2011 r.”.

Prawo francuskie

- 16 Artykuł 695-24 code de procédure pénale [kodeksu postępowania karnego] stanowi:

„Można odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania:

[...]

2° Jeżeli osoba poszukiwana w celu wykonania kary lub środka zabezpieczającego polegającego na pozbawieniu wolności jest obywatelem francuskim, zaś właściwe organy francuskie zobowiązują się wykonać tę karę.

[...]”.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

- 17 Wyrokiem z dnia 3 grudnia 2003 r., który stał się prawomocny, sąd karny w Lizbonie skazał J.P. Lopesa Da Silvę Jorgego na karę pięciu lat pozbawienia wolności za handel środkami odurzającymi w okresie od kwietnia do lipca 2002 r.
- 18 W dniu 14 września 2006 r. sąd ten doręczył europejski nakaz aresztowania przeciwko J.P. Lopesowi Da Silvie Jorgemu w celu wykonania tej kary.
- 19 Joao Pedro Lopes Da Silva Jorge zamieszkał następnie we Francji. W dniu 11 lipca 2009 r. zawarł związek małżeński z obywatelką francuską, z którą od tego czasu zamieszkuje na terytorium francuskim. Pracuje we Francji od dnia 3 lutego 2008 r. jako kierowca transportu regionalnego w ramach umowy o pracę na czas nieokreślony dla przedsiębiorstwa mającego siedzibę w tym państwie członkowskim.
- 20 W dniu 19 maja 2010 r. J.P. Lopes Da Silva Jorge stawiał się w wyniku telefonicznego wezwania do dyspozycji właściwych służb policji francuskiej, które przy tej okazji przystąpiły do wykonania europejskiego nakazu aresztowania i poinformowały go o przysługujących mu prawach.
- 21 W dniu 20 maja 2010 r. prokurator generalny przy cour d'appel d'Amiens, po przystąpieniu do ustalenia tożsamości J.P. Lopesa Da Silvy Jorgego oraz po poinformowaniu go o treści tego nakazu, a także o jego prawach w dziedzinie obrony, umieścił go w więzieniu.
- 22 Wyrokiem z dnia 25 maja 2010 r. cour d'appel d'Amiens postanowił wypuścić na wolność J.P. Da Silvę Jorgego i umieścić go pod dozorem sądowym.
- 23 W ramach postępowania przed sądem krajowym dotyczącego wykonania europejskiego nakazu aresztowania prokurator generalny przy cour d'appel d'Amiens domagał się przekazania J.P. Lopesa Da Silvy Jorgego sądowi wydania nakazu z tego powodu, iż nakaz ten został wydany przez ów sąd zgodnie z wymogami prawa i że żadna fakultatywna lub obligatoryjna podstawa odmowy wykonania przewidziana między innymi przez art. 695-24 code de procédure pénale nie ma zastosowania. Poproszony o zajęcie stanowiska co do znaczenia dla sprawy wyroku Trybunału z dnia 6 października 2009 r. w sprawie C-123/08 Wolzenburg, Zb.Orz. s. I-9621, prokurator generalny przy cour d'appel d'Amiens stwierdził, że J.P. Lopes Da Silva Jorge ma prawo powołać się na prawo francuskie ustanawiające warunki, na jakich właściwe organy mogą odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania w celu wykonania kary pozbawienia wolności, a tym samym na art. 695-24 code de procédure pénale. Niemniej jednak zauważył on, że przewidziana przez ten artykuł podstawa odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania, która dotyczy jedynie obywateli francuskich, ma, zgodnie z art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584, charakter fakultatywny. Zgodnie z tym, co orzekła chambre criminelle de la Cour de cassation (izba karna sądu kasacyjnego) (Francja) w wyroku z dnia 7 lutego 2007 r. (n° 07-80.162, Bull. crim. n° 39), art. 695-24 code de procédure pénale znajduje zatem zastosowanie jedynie w stosunku do obywateli francuskich i pod warunkiem, że właściwe organy francuskie same zobowiązały się do wykonania kary.
- 24 Z kolei J.P. Lopes Da Silva Jorge wniósł do sądu odsyłającego o odmowę wykonania europejskiego nakazu aresztowania oraz o nakazanie wykonania kary pozbawienia go wolności we Francji. W tym zakresie J.P. Lopes Da Silva Jorge twierdzi między innymi, że przekazanie go sądom portugalskim byłoby sprzeczne z art. 8 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. Stanowiłoby ono nieproporcjonalne naruszenie jego prawa do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, ponieważ zamieszkuje on we Francji ze swoją małżonką, obywatelką francuską, i jest zatrudniony w tym państwie członkowskim jako kierowca transportu regionalnego na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony zawartej z przedsiębiorstwem francuskim. Joao Pedro Lopes Da Silva Jorge uważa również, powołując się na ww. wyrok w sprawie Wolzenburg, że art. 695-24 code de procédure pénale, w zakresie, w jakim

zastrzega on jedynie na rzecz obywateli krajowych fakultatywną podstawę odmowy wykonania, o której mowa w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584, stanowi nieprawidłową transpozycję ostatniego z wymienionych przepisów, ponieważ zezwala on również na stosowanie tejże podstawy wobec mieszkańców państwa członkowskiego wykonania. Z powyższego wynika ponadto dyskryminacja oparta na przynależności państwowej w rozumieniu art. 18 TFUE, w zakresie, w jakim ustanowione przez ów przepis krajowy odmienne traktowanie obywateli krajowych i obywateli innych państw członkowskich nie jest obiektywnie uzasadnione.

25 W postanowieniu odsyłającym cour d'appel d'Amiens zastanawia się w związku z tym, czy art. 695-24 code de procédure pénale, w zakresie, w jakim zastrzega on jedynie na rzecz obywateli krajowych możliwość skorzystania z fakultatywnej podstawy odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania, ustanowionej w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584, jest z punktu widzenia ww. wyroku w sprawie Wolzenburg zgodny z owym przepisem decyzji ramowej i z art. 18 TFUE.

26 W tych okolicznościach cour d'appel d'Amiens postanowił zawiesić postępowanie i skierować do Trybunału następujące pytania prejudycjalne:

„1) Czy ustanowiona w art. [18 TFUE] zasada niedyskryminacji stoi na przeszkodzie przepisom prawa krajowego takim jak art. 695-24 code de procédure pénale, który zastrzega możliwość odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu wykonania kary pozbawienia wolności do przypadków, gdy osoba, której dotyczy wniosek, jest obywatelem francuskim, a właściwe organy francuskie zobowiązują się wykonać tę karę?

2) Czy wprowadzenie do prawa krajowego podstawy odmowy wykonania przewidzianej w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 zależy od swobodnego uznania państw członkowskich, czy też ma ono charakter obligatoryjny, a w szczególności czy państwo członkowskie może ustanowić przepis, który wprowadza dyskryminację ze względu na przynależność państwową?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

27 Przez swoje pytania, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 i art. 18 TFUE powinny być interpretowane w ten sposób, że państwo członkowskie wykonania nakazu aresztowania może, w ramach transpozycji rzeczzonego art. 4 pkt 6, postanowić o ograniczeniu sytuacji, w których sąd krajowy wykonania nakazu ma prawo odmówić wydania osoby objętej zakresem zastosowania tego przepisu, wyłączając w sposób bezwzględny i automatyczny obywateli innych państw członkowskich, którzy pozostają lub zamieszkują na jego terytorium.

28 Należy przypomnieć, że celem decyzji ramowej 2002/584, co wynika w szczególności z jej art. 1 ust. 1 i 2, a także z motywów 5 i 7, jest zastąpienie systemu wielostronnej ekstradycji między państwami członkowskimi systemem przekazywania między organami sądowymi osób skazanych bądź podejrzanych w celu wykonania wyroku lub ścigania, przy czym ten drugi system jest oparty na zasadzie wzajemnego uznawania (zob. wyroki: z dnia 3 maja 2007 r. w sprawie C-303/05 *Advocaten voor de Wereld*, Zb.Orz. s. I-3633, pkt 28; z dnia 17 lipca 2008 r. w sprawie C-66/08 *Kozłowski*, Zb.Orz. s. I-6041, pkt 31, 43; ww. wyrok w sprawie *Wolzenburg*, pkt 56; a także wyrok z dnia 16 listopada 2010 r. w sprawie C-261/09 *Mantello*, Zb.Orz. s. I-11477, pkt 35).

29 Rzeczona zasada oznacza, na podstawie art. 1 ust. 2 owej decyzji ramowej, że państwa członkowskie powinny zasadniczo wykonywać europejski nakaz aresztowania (zob. podobnie wyrok z dnia 1 grudnia 2008 r. w sprawie C-388/08 *PPU Leymann i Pustovarov*, Zb.Orz. s. I-8983, pkt 51; ww. wyroki: w sprawie *Wolzenburg*, pkt 57; a także w sprawie *Mantello*, pkt 36, 37).

- 30 O ile zasada wzajemnego uznawania stanowi podstawę systematyki decyzji ramowej 2002/584, o tyle nie oznacza ona jednak bezwarunkowego obowiązku wykonania wydanego nakazu aresztowania. W rzeczywistości bowiem systematyka owej decyzji ramowej, co wynika w szczególności z jej art. 4, pozostawia państwom członkowskim możliwość zezwolenia właściwym organom sądowym na rozstrzygnięcie w szczególnych przypadkach, że orzeczona kara powinna zostać wykonana na terytorium państwa członkowskiego wykonującego nakaz (wyrok z dnia 21 października 2010 r. w sprawie C-306/09 B., Zb.Orz. s. I-10341, pkt 50, 51).
- 31 Wynika to przede wszystkim z art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584, która wymienia jedną z podstaw fakultatywnej odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania, zgodnie z którą organ sądowy wykonujący nakaz może odmówić wykonania nakazu wydanego w celu wykonania kary pozbawienia wolności, jeżeli osoba poszukiwana „przebywa w państwie członkowskim wykonania nakazu, jest jego obywatelem lub ma w nim miejsce zamieszkania”, a państwo członkowskie zobowiązuje się doprowadzić do wykonania tej kary zgodnie ze swoim prawem krajowym.
- 32 W tym zakresie Trybunał orzekł już, że owa fakultatywna podstawa odmowy wykonania nakazu ma zwłaszcza na celu umożliwienie przypisania szczególnej wagi zwiększeniu szans ponownej integracji społecznej osoby ściganej po wykonaniu kary, na którą osoba ta była skazana (zob. ww. wyroki: w sprawie Kozłowski, pkt 45; w sprawie Wolzenburg, pkt 62, 67; a także w sprawie B., pkt 52).
- 33 Z powyższego wynika, że przy wdrażaniu tego przepisu państwa członkowskie dysponują pewnym zakresem swobodnego uznania. W rzeczywistości bowiem państwo członkowskie wykonania może zgodnie z prawem dążyć do takiego celu jedynie względem osób, które wykazały pewien stopień integracji ze społeczeństwem rzeczonoego państwa (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Wolzenburg, pkt 61, 67, 73).
- 34 W ten sposób dopuszczalne jest, aby państwa członkowskie przy wdrażaniu art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 mogły ograniczyć w sposób wskazany przez zasadę ustanowioną w art. 1 ust. 2 tej decyzji sytuacje, w których możliwe jest, aby państwo członkowskie wykonania nakazu odmówiło wydania osoby objętej zakresem zastosowania rzeczonoego art. 4 pkt 6 poprzez uzależnienie stosowania tego przepisu, w przypadku gdy osoba poszukiwana jest obywatelem innego państwa członkowskiego mającym prawo pobytu oparte na art. 21 ust. 1 TFUE, od warunku, iż obywatel ten będzie legalnie przebywał przez określony czas na terytorium rzeczonoego państwa członkowskiego wykonania nakazu (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Wolzenburg, pkt 62, 74).
- 35 Niemniej jednak jeżeli państwo członkowskie wdraża art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584, to powinno ono wziąć pod uwagę okoliczność, że zakres zastosowania tego przepisu ogranicza się do osób, które są „obywatelami” państwa członkowskiego wykonania, oraz do osób, które nie będąc obywatelami rzeczonoego państwa, „przebywają w nim” lub „zamieszkują” (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Kozłowski, pkt 34).
- 36 Tymczasem pojęcia „przebywa” i „zamieszkuje” powinny być przedmiotem jednolitej definicji we wszystkich państwach członkowskich, ponieważ dotyczą one autonomicznych pojęć prawa Unii (zob. ww. wyrok w sprawie Kozłowski, pkt 41–43).
- 37 Z jednej strony jeżeli państwa członkowskie korzystają, tak jak to wynika z pkt 33 niniejszego wyroku, z pewnego zakresu swobodnego uznania przy transpozycji art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 do ich prawa krajowego, nie mogą one nadawać pojęciom w nim użytym zakresu szerszego niż zakres wynikający z jednolitej interpretacji tego przepisu we wszystkich państwach członkowskich (zob. ww. wyrok w sprawie Kozłowski, pkt 43).

- 38 W tym zakresie Trybunał orzekł już, że pojęcia „przebywa” nie można interpretować w sposób rozszerzający, który oznaczałby, że organ sądowy wykonujący nakaz mógłby odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania na tej tylko podstawie, iż osoba poszukiwana znajduje się tymczasowo na terytorium państwa członkowskiego wykonania nakazu (ww. wyrok w sprawie Kozłowski, pkt 36).
- 39 Z drugiej strony państwa członkowskie, dokonując transpozycji art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 do ich prawa krajowego, mają obowiązek przestrzegania art. 18 TFUE.
- 40 Z uwagi na cel, do którego dąży w szczególności art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 przypomniany w pkt 32 niniejszego wyroku, to znaczy przyznanie szansy na ponowną integrację osoby skazanej na karę pozbawienia wolności w innym państwie członkowskim, obywatele państwa członkowskiego wykonania i obywatele innych państw członkowskich, którzy przebywają lub zamieszkują w państwie członkowskim wykonania nakazu i są zintegrowani ze społeczeństwem w tym państwie członkowskim, nie powinni być co do zasady traktowani odmiennie (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Wolzenburg, pkt 68).
- 41 W tych okolicznościach nie można dopuścić do tego, aby osoba poszukiwana, która co prawda nie jest obywatelem państwa wykonania nakazu, jednakże przebywa w nim lub zamieszkuje od jakiegoś czasu, nie mogła w żadnym przypadku wykazać więzi z tym państwem, które to więzi mogłyby uzasadniać powołanie się na fakultatywną podstawę odmowy wykonania nakazu (ww. wyrok w sprawie Kozłowski, pkt 37).
- 42 Jak wynika z pkt 34 niniejszego wyroku, Trybunał stwierdził już w odniesieniu do państwa członkowskiego, które wdrożyło art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584, ustanawiając szczególne warunki dotyczące stosowania tego przepisu, że podobnie jak warunek obywatelstwa w stosunku do swoich własnych obywateli, również warunek nieprzerwanego pięcioletniego pobytu dla obywateli innych państw członkowskich może zostać uznany za będący w stanie zagwarantować, że osoba poszukiwana jest wystarczająco zintegrowana z państwem członkowskim wykonania (zob. ww. wyrok w sprawie Wolzenburg, pkt 68).
- 43 Ponadto Trybunał orzekł również, że jeżeli państwo członkowskie wdrożyło art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 bez ustanawiania jednak szczególnych warunków dotyczących stosowania tego przepisu, to do sądu wykonania należy ustalenie, czy w konkretnej sytuacji pomiędzy osobą poszukiwaną a państwem członkowskim wykonania nakazu istnieją więzi pozwalające stwierdzić, iż zamieszkuje ona lub przebywa w tym państwie w rozumieniu art. 4 pkt 6 decyzji ramowej, dokonanie ogólnej oceny licznych obiektywnych elementów charakteryzujących sytuację, w której znajduje się dana osoba, wśród których znajdują się w szczególności długość, charakter i warunki pobytu osoby poszukiwanej, a także utrzymywane przez nią więzi rodzinne i ekonomiczne (zob. podobnie ww. wyroki: w sprawie Kozłowski, pkt 48, 49; a także w sprawie Wolzenburg, pkt 76).
- 44 W celu uzasadnienia odmiennego traktowania obywateli francuskich i obywateli innych państw członkowskich rząd francuski podnosi jednak, że decyzja ramowa 2002/584 nie przewidziała żadnego mechanizmu umożliwiającego państwu członkowskiemu wykonanie kary orzeczonej przez inne państwo członkowskie, ponieważ art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 odsyła w tym zakresie do prawa państwa członkowskiego, gdyż stosowanie podstawy odmowy wykonania nakazu przewidzianej w tym przepisie jest uzależnione od zobowiązania tego państwa, iż wykona ono ową karę „zgodnie z jego prawem krajowym”.
- 45 Tymczasem rząd francuski zauważa, że na podstawie swojego aktualnego prawa krajowego może się on zobowiązać do wykonania kary osoby skazanej tylko wtedy, gdy osoba ta posiada obywatelstwo francuskie. W rzeczywistości bowiem, w odróżnieniu od innych państw członkowskich, Republika Francuska nie jest stroną Europejskiej konwencji o międzynarodowej ważności wyroków karnych, podpisanej w Hadze w dniu 28 maja 1970 r., ani Konwencji między państwami członkowskimi

Wspólnot Europejskich w sprawie wykonywania zagranicznych postanowień w sprawach karnych z dnia 13 listopada 1991 r. Z kolei, tak jak wszystkie inne kraje członkowskie, Republika Francuska ratyfikowała Europejską konwencję o przekazywaniu osób skazanych podpisaną w dniu 21 marca 1983 r. w Strasburgu, której art. 3 ust. 1 lit. a) przewiduje, że przekazanie w celu wykonania kary może mieć miejsce jedynie do państwa obywatelstwa osoby skazanej.

- 46 Rząd francuski podkreśla, że to właśnie z tego powodu prawodawca unijny przyjął decyzję ramową 2008/909, w której przewidział w szczególności rozciągnięcie zasady przekazywania osób skazanych na osoby zamieszkałe w danym państwie członkowskim. Owa decyzja ramowa na podstawie jej art. 25 ma zastosowanie do wykonania wyroków skazujących w przypadku, w którym państwo członkowskie zobowiąże się do wykonania kary zgodnie z art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584. Niemniej jednak zgodnie z art. 29 decyzji ramowej 2008/909 państwa członkowskie powinny wdrożyć jej przepisy do dnia 5 grudnia 2011 r. Ponadto art. 28 ust. 1 tejże decyzji ramowej przewiduje, że wnioski otrzymane do dnia 5 grudnia 2011 r. regulowane są przez instrumenty prawne istniejące już w dziedzinie przekazywania osób skazanych.
- 47 W każdym razie, jak wskazał sam rząd francuski na rozprawie w odpowiedzi na pytanie Trybunału, co również podniesione zostało przez rządy niemiecki i niderlandzki, jeżeli art. 3 ust. 1 lit. a) rzezconej konwencji o przekazywaniu osób skazanych zezwala państwom członkowskim będącym jej stronami na zastrzeżenie jedynie do obywateli krajowych możliwości wykonania na terytorium krajowym kary orzeczonej w innym państwie członkowskim, to ani ta konwencja, ani jakikolwiek inny przepis prawa międzynarodowego nie zobowiązuje tych państw do ustanowienia takiego przepisu.
- 48 W ten sposób w trakcie rozprawy Komisja Europejska podniosła – a żadna ze stron temu nie zaprzeczyła – że na podstawie art. 3 ust. 4 rzezconej konwencji wszystkie jej strony mogą w każdej chwili zdefiniować, poprzez oświadczenie złożone Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy, termin „obywatel”, w rozumieniu tejże konwencji, jako obejmujący niektóre kategorie osób przebywających lub zamieszkujących na terytorium tego państwa bez posiadania obywatelstwa rzezconego państwa. Niektóre z umawiających się stron rzeczywiście złożyły takie oświadczenia, jak na przykład Królestwo Danii, Irlandia, Republika Włoska, Republika Finlandii i Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej.
- 49 W związku z tym należy przyjąć, że rzekoma niemożliwość wykonania w państwie członkowskim wykonania nakazu kary pozbawienia wolności w innym państwie członkowskim wobec obywatela innego państwa członkowskiego nie uzasadnia traktowania takiego obywatela w sposób odmienny od obywatela francuskiego z tego powodu, że fakultatywna podstawa odmowy wykonania ustanowiona w art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 została zastrzeżona na zasadach wyłączności jedynie na rzecz obywateli krajowych.
- 50 W konsekwencji państwa członkowskie, jeżeli dokonują one transpozycji art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 do prawa krajowego, nie mogą bez jednoczesnego naruszenia zasady niedyskryminacji ze względu na przynależność państwową ograniczyć owej podstawy odmowy wykonania jedynie do obywateli krajowych poprzez absolutne i automatyczne wyłączenie obywateli innych państw członkowskich, którzy przebywają lub zamieszkują na terytorium państwa członkowskiego wykonania, niezależnie od rodzaju ich powiązania z tym państwem członkowskim.
- 51 Stwierdzenie to nie oznacza, że dane państwo członkowskie powinno koniecznie odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego przeciwko osobie zamieszkałej lub przebywającej w tym państwie, lecz oznacza, że jeżeli osoba ta jest zintegrowana ze społeczeństwem rzezconego państwa członkowskiego w stopniu porównywalnym do obywatela tego kraju, sąd wykonania nakazu może ocenić, czy istnieje interes prawny uzasadniający wykonanie kary nałożonej w państwie członkowskim wydania nakazu na terytorium państwa członkowskiego jego wykonania.

- 52 Z powyższego wynika, że o ile państwo członkowskie może w ramach transpozycji art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 postanowić o ograniczeniu sytuacji, w których krajowy sąd wykonania może odmówić wydania osoby objętej zakresem zastosowania tego przepisu, wzmacniając tym samym system wydania ustanowiony przez tę decyzję ramową zgodnie z zasadą wzajemnego uznawania (ww. wyrok w sprawie Wolzenburg, pkt 58, 59), o tyle jednak nie może ono w sposób bezwarunkowy i automatyczny wyłączyć z tego zakresu zastosowania obywateli innych państw członkowskich, którzy przebywają lub zamieszkują na jego terytorium, bez względu na powiązanie tych obywateli z owym państwem członkowskim.
- 53 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, o ile decyzje ramowe nie mogą zgodnie z art. 34 ust. 2 lit. b) UE wywoływać bezpośrednich skutków, o tyle jednak ich wiążący charakter powoduje powstanie po stronie organów krajowych, a w szczególności sądów krajowych, obowiązku wykładni zgodnej z prawem krajowym (wyrok z dnia 16 czerwca 2005 r. w sprawie C-105/03 Pupino, Zb.Orz. s. I-5285, pkt 33, 34).
- 54 Stosując prawo krajowe, sądy krajowe zobowiązane są dokonywać jego wykładni w miarę możliwości w świetle brzmienia i celu decyzji ramowej, tak aby osiągnąć przewidziany w niej skutek. Obowiązek dokonywania wykładni prawa krajowego zgodnej z prawem unijnym jest bowiem nierozdzielnie związany z systemem traktatu FUE, gdyż zezwala sądom krajowym na zapewnienie, w ramach ich właściwości, pełnej skuteczności prawa Unii przy rozpoznawaniu zawisłych przed nimi sporów (zob. podobnie w szczególności wyroki: z dnia 5 października 2004 r. w sprawach połączonych od C-397/01 do C-403/01 Pfeiffer i in., Zb.Orz. s. I-8835, pkt 113, 114; a także z dnia 24 stycznia 2012 r. w sprawie C-282/10 Dominguez, pkt 24).
- 55 Oczywiście ta zasada zgodnej wykładni prawa krajowego ma pewne granice. I tak, obowiązek odniesienia się przez sąd krajowy do treści dyrektywy przy dokonywaniu wykładni i stosowaniu odpowiednich przepisów prawa krajowego jest ograniczony przez ogólne zasady prawa i nie może służyć jako podstawa dla dokonywania wykładni prawa krajowego *contra legem* (zob. ww. wyroki: w sprawie Pupino, pkt 47; a także w sprawie Dominguez, pkt 25 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 56 W tej kwestii należy przypomnieć, że zasada zgodnej wykładni wymaga ponadto, by sądy krajowe czyniły wszystko, co leży w zakresie ich kompetencji, uwzględniając wszystkie przepisy prawa krajowego i stosując uznane w porządku krajowym metody wykładni, by zapewnić pełną skuteczność rozpatrywanej decyzji ramowej i dokonać rozstrzygnięcia zgodnego z realizowanymi przez nią celami (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Dominguez, pkt 27 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 57 Sąd krajowy w toczącej się przed nim sprawie powinien w tym celu uwzględnić nie tylko przepisy mające na celu transpozycję decyzji ramowej 2002/584, ale także zasady i przepisy krajowego porządku prawnego regulującego skutki, jakie sąd może wyciągnąć z dyskryminacji zakazanej przez prawo krajowe, a w szczególności te, które pozwalają mu na usunięcie skutków tej dyskryminacji do czasu przyjęcia przez prawodawcę środków koniecznych do jej usunięcia.
- 58 Jeżeli możliwe byłoby takie stosowanie prawa krajowego, to do tego sądu należałaby ocena, czy w toczącej się przed nim sprawie istnieją pomiędzy osobą poszukiwaną a państwem członkowskim wydania nakazu – na podstawie całościowej oceny obiektywnych elementów charakteryzujących sytuację tej osoby – wystarczające więzy, w szczególności rodzinne, gospodarcze i społeczne, które mogłyby świadczyć o integracji owej osoby ze społeczeństwem rzeczonoego państwa, tak że znajdowałaby się ona rzeczywiście w sytuacji porównywalnej do sytuacji obywatela krajowego.
- 59 Z uwagi na ogół powyższych rozważań na przedstawione pytania należy odpowiedzieć w ten sposób, iż art. 4 pkt 6 decyzji ramowej 2002/584 i art. 18 TFUE powinny być interpretowane w ten sposób, że o ile państwo członkowskie może w ramach transpozycji rzeczonoego art. 4 pkt 6 postanowić o ograniczeniu sytuacji, w których krajowy sąd wykonania nakazu może odmówić wydania osoby objętej zakresem zastosowania tego przepisu, to jednak nie może ono wyłączyć w sposób

bezwarunkowy i automatyczny z tego zakresu zastosowania obywateli innych państw członkowskich, którzy przebywają lub zamieszkują na jego terytorium, niezależnie od rodzaju ich powiązań z tym państwem członkowskim.

- 60 Sąd krajowy ma obowiązek – przy uwzględnieniu całego prawa krajowego i przy zastosowaniu metod wykładni przyjętych w tym prawie – dokonywać wykładni prawa krajowego w miarę możliwości w świetle treści i celu decyzji ramowej 2002/584 w celu zagwarantowania pełnej skuteczności tej decyzji ramowej i wydania rozstrzygnięcia zgodnego z zamierzonym przez nią celem.

W przedmiocie kosztów

- 61 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 4 pkt 6 decyzji ramowej Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi i art. 18 TFUE powinny być interpretowane w ten sposób, że o ile państwo członkowskie może w ramach transpozycji rzeczono art. 4 pkt 6 postanowić o ograniczeniu sytuacji, w których krajowy sąd wykonania nakazu może odmówić wydania osoby objętej zakresem zastosowania tego przepisu, o tyle jednak nie może ono wyłączyć w sposób bezwarunkowy i automatyczny z tego zakresu zastosowania obywateli innych państw członkowskich, którzy przebywają lub zamieszkują na jego terytorium, niezależnie od rodzaju ich powiązań z tym państwem członkowskim.

Sąd krajowy ma obowiązek – przy uwzględnieniu całego prawa krajowego i przy zastosowaniu metod wykładni przyjętych w tym prawie – dokonywać wykładni prawa krajowego w miarę możliwości w świetle treści i celu decyzji ramowej 2002/584 w celu zagwarantowania pełnej skuteczności tej decyzji ramowej i wydania rozstrzygnięcia zgodnego z zamierzonym przez nią celem.

Podpisy